

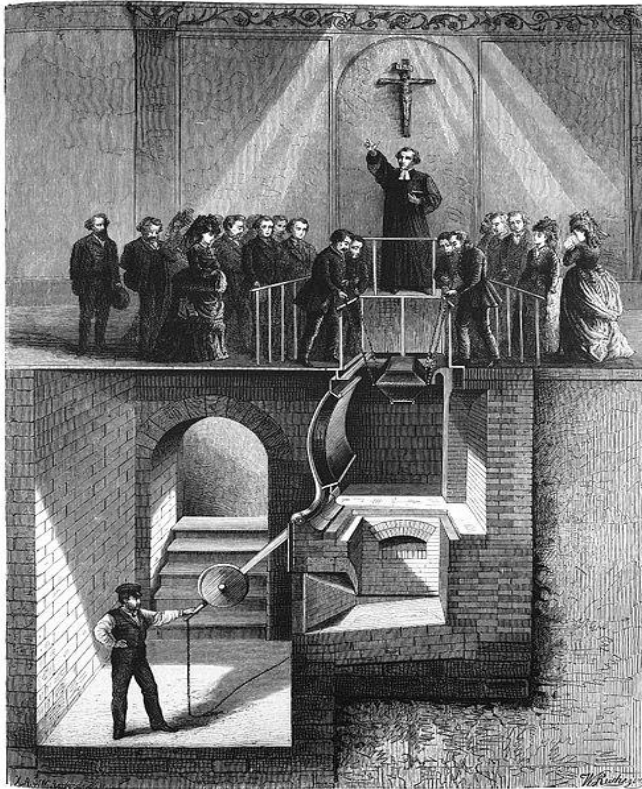
DUALIZMUSKORI KÍSÉRLETEK A HAMVASZTÁS MEGHONOSÍTÁSÁRA

Jelige: Hamvasztás

Mellékletek

Képek

1. ábra: Krematóriumterv a Gartenlaube c. lapból

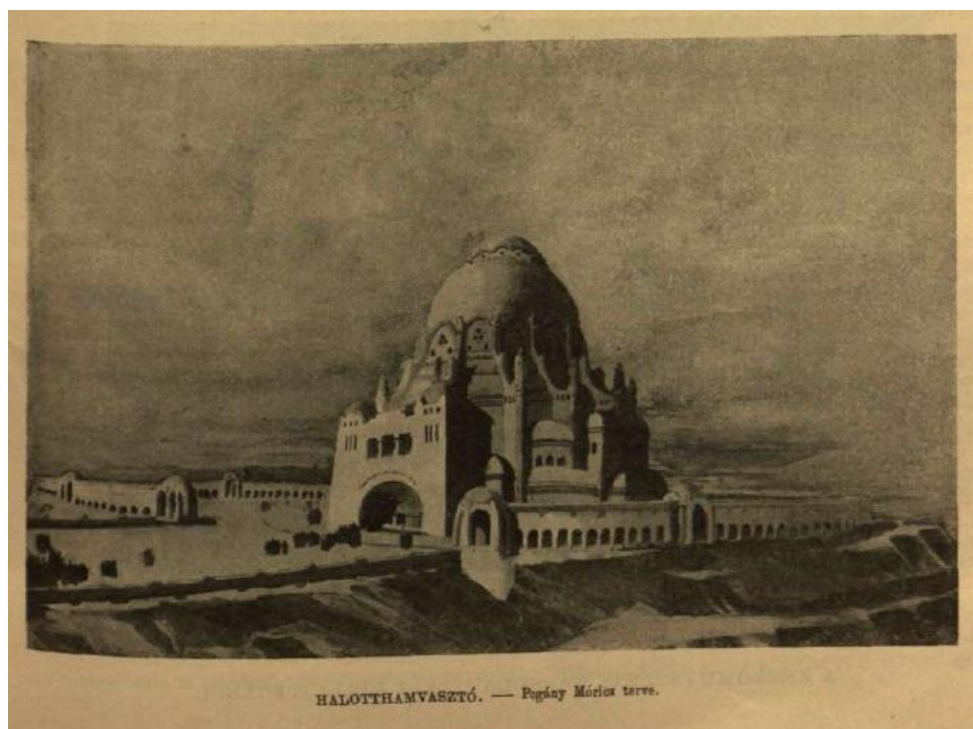
Der Element'ische Ofen für Leichenverbrennung, empfohlen von Prof. Kerlson.
Originalzeichnung von W. Reiche.

2. ábra: Elképzelt hamvasztás illusztrációja a Gartenlaube c. lapból

Leichenverbrennung.

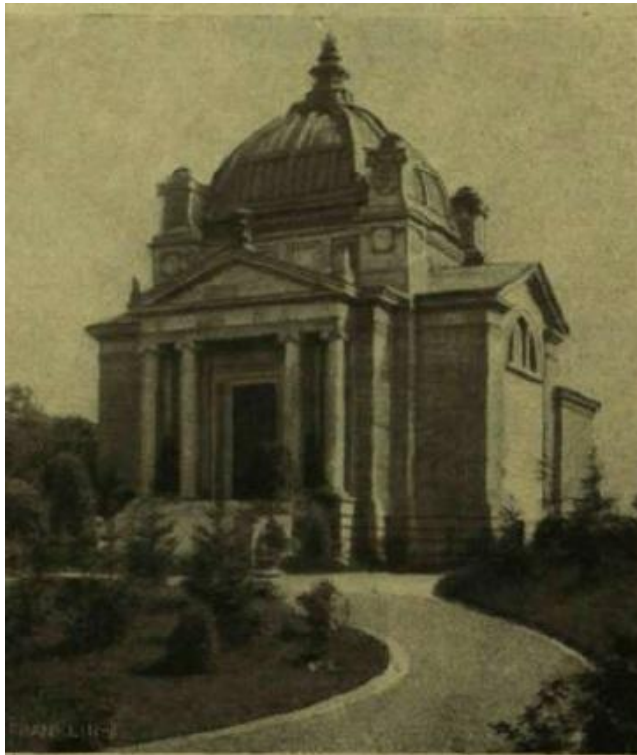
3. ábra: Pogány Móríc díjnyertes krematóriumterve (1904)

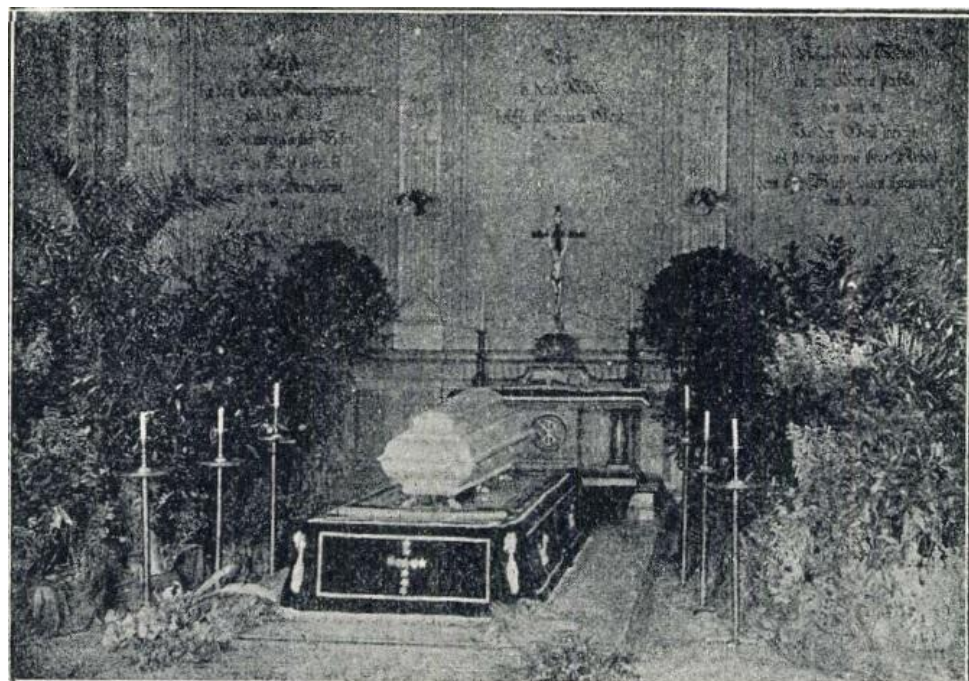
4. ábra: A Hamvasztás című folyóirat fejléce

	HAMVASZTÁS A FAKULTATIV HALOTTHAMVASZTÁS ESZMEJÉT TERJESZTŐ FOLYÓIRAT							
Megjelen minden hó 20-án. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, V., Nádor-u. 20. Telefon 81-02. Postacheque-számla 19072. sz.	SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK: <table border="0"> <tr> <td>Dr. WILHELM FRIGYES</td> <td>PÁP SÁMUEL</td> </tr> <tr> <td>ügyvéd</td> <td>az Orsz. Halotthamvasztó Egyes. titkára</td> </tr> <tr> <td>felelős szerkesztő</td> <td>társszerkesztő</td> </tr> </table>	Dr. WILHELM FRIGYES	PÁP SÁMUEL	ügyvéd	az Orsz. Halotthamvasztó Egyes. titkára	felelős szerkesztő	társszerkesztő	Előfizetési ár: Egy évre . . . 4 K — f Egyes számára — K 40 f Hirdetések díjszabás szerint
Dr. WILHELM FRIGYES	PÁP SÁMUEL							
ügyvéd	az Orsz. Halotthamvasztó Egyes. titkára							
felelős szerkesztő	társszerkesztő							

5. ábra: A mainzi krematórium épülete

6. ábra: A gothai krematórium katafalkja

7. ábra: Párizsi temetőből kiásott holttestek a Buzay Károly által közölt tanulmányból

1. 36 éves egyén, akit 7 hónap előtt temettek el. Erős rothadási szag. A koporsó fenekén fekete folyadék és férgek.

2. 41 éves ember, egy év óta eltemetve. Fehér penészszerűség, férgek és lárvák nagy számmal.

3. 21 éves ifjú, 22 hónapja a földben. Átható ammóniászag, férgek, lárvák

Képjegyzék

1. ábra: Krematóriumterv a Gartenlaube c. lapból. Gartenlaube, 1874, Heft 19. 311. p.
2. ábra: Elképzelt hamvasztás illusztrációja a Gartenlaube c. lapból. Gartenlaube, 1856, Heft 49. 668. p.
3. ábra: Pogány Móríc díjnyertes krematóriumterve (1904). Vasárnapi Újság, 51. évf. (1904) 49. sz. 835. p.
4. ábra: A Hamvasztás című folyóirat fejléce. Hamvasztás, 1. évf. (1907) 2. sz. 1. p.
5. ábra: A mainzi krematórium épülete. Vasárnapi Újság, 53. évf. (1906) 17. sz. 275. p.
6. ábra: A gothai krematórium katafalkja. Buzay Károly: A halotthamvasztás. Budapest, 1909. 126. p.
7. ábra: Párizsi temetőből kiásott holttestek a Buzay Károly által közölt tanulmányból. Buzay Károly: A halotthamvasztás. Budapest, 1909. 125. p.

Mikszáth Kálmán és a hamvasztás

A hamvasztás engedélyezése körül zajló vita a kor egyik kiemelkedő íróját és publicistáját is hozzászólásra készítette. Mikszáth a maga gunyoros stílusában közli véleményét az eszme körüli felhajtásról A halottégetők (Polémia a kiadóval) című 1886-os tárcáírásában, melyből alább részletet is közlök.

MIKSZÁTH KÁLMÁN

A halottégetők

(Polémia a kiadóval)

részlet

„Hogy mi lesz velünk, amíg élünk, arról fölösleges már gondolkozni és cikkezni, az úgylis a Tisza Kálmán kezében van; hanem hogy mi lesz velünk a halálunk után, arról még lehet beszélni. Az még parlagon heverő téma. A halál utánra még a legnagyobb mameluk is rendelkezhetik magával. Itt még lehet szavazni.

S ezért volt időszerű a Légrády Károly felhívása a halottégetés tárgyában a Pesti Hírlap vasárnapi számában.

Énrám, megvallom, nem tett a cikk borzalmas hatást. Csak az döbbentett meg, hogy Légrády Károly mint lapkiadó legelőbb is egy csomó íróat fogott meg elégettetés céljából, ezek közt nemcsak Törs Kálmánt, Borostyánit, de még Csernátony Lajost is. Ez mindenesetre gyanús jelenség.

A cikk nagy feltűnést keltett, s mindenki a halál utánra kezdett gondolni. A temetőőrök sápadtan jártak-keltek a trafikokban, hogy összevásárolják a készletben levő példányokat, nehogy még jobban elterjedjen a világba dobott eszme.

Az orvosok közömbösen vontak vállat:

- Nekünk mindegy, akár a földnek dolgozunk, akár a tűznek.

A bírák mérgesen csapták el a lapot:

- Hát hogy rendelünk mi el ezentúl exhumációt, ha valami gyanú utólagosan fölmerül?

A poéták összerosolyogtak:

- A világ minden temetői poézisét ki fogjuk hajigálni, mint avultat, a könyvtárakból, s csak a mi köteteink maradnak, amiket ezentúl fogunk írni ilyen formán:

Iszonyu fájdalom repeszté szívemet,

Mikor kemencébe tették kedvesemet.

Ezentúl már igazán a felhők közt, a csillagok mellett keresheti az ember elhalt kedvesét.

A kálvinisták azt mondták:

- Hát mire való a pokolt fölhozni a felületre, mikor az úgyis megvolt alul a katlanokkal és a parázstűzzel egyetemben?

A lutheránusok így szóltak:

- Ehhez nekünk a legtöbb jogunk van; mert már úgyis benne van a törvénykönyvben: lutherani comburantur.

A halál maga pedig (ha ugyan olvassa a Pesti Hírlap-ot) fölnevetett.

- Teringette, eddig a nagy kaszás volt a nevem, ezentúl folyamodnom kell a belügyminiszterhez, hogy változtassa át a nagy kályhafűtőnek.”

Mikszáth Kálmán: A halottégetők (Polémia a kiadóval). In: *Mikszáth Kálmán művei*. 12. kötet. Budapest, 1969. 32–35. p.

Hamvasztás és költészet

Bár az eszme hívei szerint Petőfi Sándor Tűz című versében a hamvasztásról versel, amikor azt írja: „*Nem akarok elrohadni,/ Mint a fűzfa a mocsárban;/El akarok égni, mint /Tölgy a fellegek lángjában*”, ezt az 1847-ben írt költeményt feltehetően még nem a mozgalom, illetve a temetkezési mód iránti lelkesültség szülte. Később azonban akadtak olyanok, akiket megihletett a halottégetés és művészi eszközökkel igyekeztek népszerűsíteni a gondolatot. Erre nyújt példát Laszky Olga verse, ami a Hamvasztás című folyóirat hasábjain jelent meg 1907-ben (Forrás: Hamvasztás, 1. évf. (1907) 2. sz. 4. p.)

Laszky Olga: Sóhaj

Mikor majd töletek mindörökre válok:
Lágyfényű alkonyok s ti sejtelmes álmok,
Mikor kialszik az izzó vágy szívemben,
Csak a hideg földbe ne tegyetek engem.

Engem! Ki imádtam a forró sugarat,
Tárt karral járva be virágos utakat,
Ki szomjazva vártam a derűre, fényre,
Ne üzzenek engem sugártalan éjbe.

Ha nem lehet enyém a lüktető élet,
Ami bennem földi, gyorsan érjen véget,
Testem egy percz alatt szűnjön meg létezni,
Csak az enyészeté ne maradjon semmi.

Adjanak át fényes, rózsaszín lángoknak,
Mik, mint ölelő kar forrón körülönnak,
S míg semmivé válok, csodás tűzbe égve,
Szárnyaljon fel lelkem ujjongva az égbe!